

Normala sexuella beteenden hos barn

Bo Edvardsson, 2001

Området normal barnsexualitet är starkt tabubelagt även inom den empiriska forskningen, trots att sådan forskning är mycket viktig för t.ex. kliniska bedömningar och bedömningar i samband med påståenden om sexuella övergrepp i anmälningar, utredningar och rättsliga processer. Faktorer bakom det svaga forskningsintresset kan vara svårigheter att utföra undersökningar, en förekommande myt om det oskyldiga barnet, inverkan av religiösa grupper i USA på den amerikanska forskningens intresse för barns sexualitet och intressen av att kunna använda sexuella beteenden hos barn som argument i anmälningar, utredningar och rättsprocesser. Påvisas eller betonas t.ex. betydande basfrekvenser för olika sexuella beteenden hos barn så undergrävs sådan argumentation starkt och det påstått entydiga blir tvetydigt. Vid en litteratursökning jag gjorde på 90-talet ett par tiotal år tillbaka, så fann jag hundratals artiklar om sexuella övergrepp, medan jag fann nästan inga rörande normal barnsexualitet (Rutters artikel 1971 utgör närmast ett undantag). En sådan forskningssituation är naturligtvis minst sagt anmärkningsvärd, då det inte föreligger några som helst förbud att göra undersökningar om barns normala sexualitet och några uppsatser vid Örebro universitet visar att det går att göra sådana undersökningar. Det kan verka som forskarvärlden uppvisar anpassning till vad som är religiöst, kulturellt och politiskt korrekt. Självklart utgör väl belagd kännedom om hur den normala variationen av sexuella beteenden hos barn ser ut viktig bakgrundskunskap hos personal som arbetar med barn, hos utredare och hos åklagare, advokater och domare. Kunskapsläget är dock inte helt nollställt.

Bland barnpsykoanalytiker har sedan länge utifrån kliniska fall hävdats förekomst av sexuella impulser hos barn och detta har starkt bidragit till att lyfta fram frågan om barns normala sexualitet.

De få empiriska studier som genomförts och klinisk rapportering har visat att den normala barnsexualiteten tar sig många och varierande uttryck (Falk & Ranta, 1995; Friedrich et al, 1991; Larsson et al, 1993; Martinson, 1994; Rutter, 1971). Studierna pekar på att den är mer omfattande än vad vi vuxna ofta är medvetna om, förmodligen delvis beroende på vår glömska och delvis därför att barn gärna hemlighåller sexuella beteenden för vuxna i enlighet med vår kulturs krav. Exempelvis anger Finkelhor (1980) i en stor studie av sexuella beteenden mellan syskon att endast 12 procent sade sig ha talat med någon om detta. En del av barnsexualiteten kommer dock under vuxnas insyn. En del av barnsexualiteten manifesteras i relationen mellan barn och vuxna i form av nyfikenhetsberöringar, busberöringar etc., t.ex. kan ett barn få för sig att dra i pappas snopp eller pilla på mammas bröst (Rosenfeld et al, 1986). Enligt Rosenfelds studie skedde de flesta sexuella beröringarna mellan mor och barn. I en studie över daghemsbarns sexuella beteenden som jag handledde (Palmqvist & Robach, 1993) framkom till exempel utifrån 22 bedömare (rutinerad daghemspersonal) att de uppskattade att frekvenserna för olika sexuella beteenden för 5-åriga pojkar och flickor låg på mellan 10-20% (bedömarnas medianvärden) av barnen för ett antal bedömda sexuella beteenden: onani, samlagsrörelser, sexuella lekar, visa sitt kön för andra. Pratsexualiteten bedömdes ligga på 50% för båda könen. Personalens bedömningar varierade dock mycket. Barn yngre än så fick lägre siffror.

Ett annat sätt att studera barnsexualitet är att be vuxna redogöra för sina minnen, vilket gjorts i en annan, av mig handledd studie (Falk & Ranta, 1995) (de svarande var 242

socionomstuderande, varav 206 kvinnor), som inriktades på perioden upp till och med 10 års ålder. Onani rapporterades av 42 procent (102 st). Andra exempel utgör följande:

- sexuellt undersökande lekar 61,5%
- försök att ha samlag 4,9% (12 st)
- visa upp sitt kön för andra 11,5% (28 st)
- visat sexuellt beteende för förälder 11,5% (28 st)
- petting 16% (39 st)
- lekte sexuella rollspel 10% (25 st)
- onani ihop med andra 6% (15 st)
- förälskelse/åtrå/lust till vuxen 3% (7 st)
- läsning av porrtidningar 2% (5 st, varav 3 kvinnor)
- sexuella fantasier 55% (133 st)
- samlagsfantasier avseende förälder av motsatt kön 6,6% (16 st)

Eftersom just möjligheten av sexuella fantasier hos barn ofta förnekas av vuxna, bland annat i anmälningar, utredningar och rättsprocesser, så är den höga rapporterade frekvensen av sådana (genom glömskan kan den vara i underkant) intressant. Det förekom rapportering ner till 4-5 års ålder. T ex förekom fantasier hos 24 st av flickorna i 8-9-års ålder. Några exempel i enkäten utgör svaren "Fantiserade om en vuxens penis även småpojks" (flicka 10-11 år), "Det kom en gubbe in i mitt rum. Han var äcklig men samtidigt upphetsande." (flicka 10 år), "Att jag var underlägsen gentemot en man som mer eller mindre tvingade mig till sex" (flicka 7-8 år), "Att jag blev bortrövad och fastbunden i skogen och flera äldre killar tafsade och hade samlag" (flicka 8 år). "Det var nog oftast någon äldre person av manligt kön tror jag" (flicka 10-11 år). Av de som hade beskrivit sina fantasier uppgav 14 % (samtliga var flickor) att de hade en sexuell fantasi med något tvångsinslag. Det kan nämnas att Gardner (1969) fann från omkring åtta års ålder och uppåt att "*sexual fantasies might take any form known to adults*". Singer (1981) redovisar frekvent förekomst av dagdröm och fantasier hos barn, tonåringar och vuxna och pekar på att många fantasier är av sexuell natur, speciellt i yngre åldrar. Det har även konstaterats (t ex Cohn, 1988; Everson & Boat, 1989) att normalbarn (utan misstankar om sexuella övergrepp) i betydande grad kan placera anatomiska dockor i sexuella positioner och särskilt när ingen vuxen är närvarande, vilket ger belägg för sexuellt tänkande hos små barn.

Referenser

- Cohn, D. (1988). *Play activity with anatomically correct dolls: Is there a difference between preschool age children referred for sexual abuse and those not referred?* Paper presented at the National Symposium on Child Victimization, Anaheim, USA. Refererad av Boat & Everson (1993).
- Everson, M. D., & Boat, B. W. (1989). Sexualized doll play among young children: Implications for the use of anatomical dolls in sexual abuse evaluations. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 1990, 29, (736-742.)
- Falk, E., & Ranta, P. (1995). *Minnen av barndomens sexualitet*. Högskolan i Örebro, rapport/handledare: Bo Edvardsson.
- Finkelhor, D. (1980). Sex among siblings: A survey on prevalence, variety, and effects. *Archives of Sexual Behavior*, 9(3), 171-194.
- Friedrich, W.N. et al. (1991). Normative sexual behavior in children.

- Pediatrics*, 88, 456-464.
- Gardner, R.A. (1969). Sexual fantasies in childhood. *Medical Aspects of Human Sexuality*, 3, p. 121, 125, 127-28, 132-34.
- Larsson, IB. m fl (1993). Sexuella beteenden hos barn på daghem - observationer av en normalpopulation förskolebarn. Universitetssjukhuset Linköping, Avd för barn- och ungdomspsykiatri, rapport 13.
- Martinson, F.M. (1994). *The sexual life of children*. London: Bergin & Garvey.
- Palmqvist, C., & Robach, P. (1993). *Sexuellt beteende hos daghemsbarn*. Högskolan i Örebro, rapport/handledare: Bo Edvardsson.
- Rosenfeld, A. et al (1986). Determining incestuous contact between parent and child: Frequency of children touching parents' genitals in a nonclinical population. *Journal of the American Academy of Child Psychiatry*, 25(4), 481-484.
- Rutter, M. (1971). Normal psychosexual development. *Child. Psychol. Psychiat.*, 11, 259-283.
- Singer, J.L. (1981). *Daydreaming and fantasy*. Oxford: Oxford University Press.
